



foto's Ido Borkent

Boom A (links) en boom B (rechts). Tegelijk geplant en maar 50 procent heeft het overleefd?!

## Wilgenleed

De redactie van het Praktij kraadsel is alom tegenwoordig in heel het land, soms zelfs in het verre buitenland. Zo kunnen we u als lezer op de meest perfecte wijze optimale informatievoorziening bieden.<sup>1</sup> Maar deze keer blijven we dicht bij huis, in de Betuwe. Zoals u wellicht weet is dit het brede rivierdal van de Rijn. Vele voorlopers van deze rivier hebben hier gestroomd en oeverwallen, crevassen en kommen gevormd. Ten tijde van de Romeinen was het een ondoordringbaar wilgenmoeras. Nu is het een cultuurlandschap met kleine dorpen en stadjes, graslanden, akkers en fruitteelt. Wel is de invloed van de huidige rivieren, de Nederrijn en de Waal, op het grondwaterpeil alom aanwezig. De afgelopen periode stonden de sloten lekker vol.

De Betuwe kent eigenlijk nog maar weinig bos, maar vooral op de oeverwallen wel wat bomenrijen en haagbeplantingen. Knotwilgen worden hier als een traditionele beplantingsvorm beschouwd. De gangbare manier om nieuwe wilgen te planten is door middel van een poot. Dat is een ruim 2,5 meter lange, twee tot drie jaar oude staak die van de moederstoof gesneden is. Vaak natuurlijk een schietwilg (in diverse cultivars), maar heel soms ook andere soorten zoals katwilg of kraakwilg. Andere vriendwilgsoorten kom je eigenlijk nooit als knotwilg tegen: amandelwilg, bittere wilg en Duitse dot. Diep gat boren van tenminste 1 m<sup>1</sup>, liever wat dieper want permanent contact met grondwater is noodzakelijk, gepunte staak erin douwen, grond erbij proppen, aanstampen en klaar. Dat komt altijd goed... Maar soms heb je geen staak of kan je gewoon niet diep boren. Dan neem je gewoon een tweejarige wilg op kluit. Kan ook niet misgaan. Of toch wel?

Bovenstaande twee foto's vormen de Praktij kraadselredactiesteek-

<sup>1</sup> De Praktij kraadselredactie gaat met haar tijd mee. Dus laten wij het oordeel niet aan u, maar verkondigen wij dit voor u. Het is maar dat u het weet.

Antwoord  
 Wilg is bij uitstek een soort van periodiek natte, wat  
 nutriëntrijkere en zwaardere bodems. Hoe goed kun je  
 het dan hebben als starend kluitwilgje?  
 Ervaring leert echter dat de kluit die de wilg meekrijgt  
 van de kwekerij, eigenlijk hooguit een overbruggings-  
 functie vervult: de wortels leveren nog een beetje vocht  
 en voeding maar sterven snel af. Uit de hoofden  
 (ondergronds veringsstuk van de stam) moeten geheel  
 nieuwe wortels gevormd worden, die de wilg vervolgens  
 van water voorzien voor de fotosynthese. Als de kluit  
 echter te veel lucht rond de hoofden heeft of als de  
 hoofden wat kort is, kunnen er onvoldoende wortel-  
 tjes gevormd worden om een goede start te maken. De  
 betreffende kluitwilg verzakt en sterft uiteindelijk af  
 door aantasting of verdrotting, ook in samenhang met de  
 concurrentiedruk van de omliggende vegetatie. Het risico  
 van te veel lucht rond de hoofden speelt overigens ook  
 bij potten, zeker als het pootgat te ruim is en/of door een  
 gladde, wat samengegedrukte klei- of leemlaag gestoken is.  
 Antwoord d. is het juiste antwoord. Het bijzondere daar-  
 bij is dat dit proces van acute verdrotting zich in enkele  
 uren fataal, dus echt niet herstelbaar kan afspelen. Een  
 hete namiddag met wat wind en het is gedaan. Wilg is  
 dus een gevoelige plant, wat een beetje in tegenspraak is  
 met het feit dat ze overal als onkruid kunnen groeien.  
 Jute is geen probleem, dat vergaat wel. Maar er ondanks  
 het aandrukken van de kluit lucht zit tussen de hoofden  
 en de omliggende grond, worden geen wortels gevormd,  
 bij veel lucht legt dit pootje dan het loodje.

proef van dergelijke wilgen met kluit, afgelopen winter geplant, foto van augustus jl. Natte plantomstandigheden met grondwater op een halve meter door kwel vanuit het hoge rivierpeil en 'voldoende' neerslag. Wel veel braam (dijkviltbraam) en haagwinde in de directe omgeving. De takken van het vorige voorjaar zijn gesnoeid, zodat er niet meteen heel veel van de wortels werd gevraagd. Beide bomen liepen vlot uit, maar toch ging er iets mis. Hoe kan dat nou?

- Het is gewoon watermerkziekte, veroorzaakt door de bacterie *Brenneria salicis* (vroeger *Erwinia salicis*; overigens niet vernoemd naar één der auteurs dezes). De verwelking die vervolgens optreedt leidt bij daarvoor gevoelige soorten of rassen tot afsterven.
- Ja, logisch want een bewortelde kluit moet je niet zomaar in een kuiltje planten. En dan zeker ook nog de jute en de draad laten zitten. Vragen om moeilijkheden.
- Gevalletje wildschade door hongerige hazen en uitgemergelde konijnen. Geen kokertje of gaas gebruikt zeker?
- Als de kluit nieuwe wortels vormt in een iets te luchtig aangestampt, strak plantgat, gevolgd door hoogwater, later laagwater, dan weer hoogwater, hangen de wortels hun groeiambities uiteindelijk maar aan de wilgen.
- Wellicht een nieuw nest van Duitse wesp. Vrouwtjes vliegen vanaf eind april en zoeken de locatie voor hun nest ondergronds, liefst in een bestaande holte. Bestaande wortels worden opgeruimd en gebruikt als nestmateriaal. Pech dus.

Praktij kraadsel door Erwin Al en Ido Borkent, met medewerking van Jan Bunt, boomkweker te Opheusden.